

Sygn. akt *I ACa 1254/14*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 marca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Mikołaj Tomaszewski

Sędziowie: SSA Elżbieta Fijałkowska

SSO Ryszard Marchwicki /spr./

Protokolant: insp. ds. biurowości K. K.

po rozpoznaniu w dniu 26 marca 2015 r. w Poznaniu

sprawy z powództwa **B. K.**

przeciwko **Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej im. (...) w likwidacji w M.**

o uchylenie uchwały

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu Ośrodek (...) w L.

z dnia 11 września 2014 r. sygn. akt XIII C 1072/13

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od powódki na rzecz pozwanej 135 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za instancję odwoławczą.**

SSO /del./ R. Marchwicki SSA M. Tomaszewski SSA E. Fijałkowska

Sygn. akt *I ACa 1254/14*

UZASADNIENIE

Powódka B. K. wniosła o uchylenie uchwały Walnego Zgromadzenia Członków Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej im. (...) - lecia W. w M. z dnia 22 grudnia 1998 r. o wykreśleniu powódki z rejestru członków Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej im. (...) - lecia W. w M. ewentualnie wniosła o ustalenie nieważności tej uchwały.

Pozwana Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna im. (...) - lecia W. w M. w likwidacji wniosła o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów procesu wg norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Wyrokiem z dnia 11 września 2014 r Sąd Okręgowy w Poznaniu Ośrodek (...) w L. oddalił powództwo i zasądził od powódki na rzecz pozwanej kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Podstawą rozstrzygnięcia były następujące ustalenia i wnioski Sądu Okręgowego.

Bezspornym między stronami jest, iż powódka była członkiem pozwanej. Powódka wykonywała pracę w pozwanej spółdzielni do dnia 25 sierpnia 1983 r. W okresie od 26 sierpnia 1983 r. do 20 lutego 1984 r. przebywała na zasilku chorobowym. Od dnia 21 lutego 1984 r. powódka uzyskiwała uprawnienia do renty chorobowej i do pracy w spółdzielni już nie powróciła.

Członkiem pozwanej był także już mąż powódki A. K., który zmarł dnia 4 lutego 2000 r.

Statut pozwanej, zaktualizowany na dzień 20 września 1995 r. przewidywał w § 13, iż udział członkowski wynosi 300 zł i powinien być wpłacony w ciągu jednego roku od przyjęcia członka do Spółdzielni, a dla osób które już są członkami uzupełnić udział w ciągu jednego roku od chwili zarejestrowania zmian w statucie.

Powódka osobiście dnia 30 września 1996 r. uzupełniła poprzez wpłatę kwoty 300 zł udział członkowski swego męża A. K., jednakże nie uzupełniła o powyższą kwotę swego udziału członkowskiego.

Powódka od chwili przejścia na rentę tj. od 1984 r. nie uczestniczyła w żadnym Walnym Zgromadzeniu Członków pozwanej.

Na dzień 22 grudnia 1998 r. Prezes Zarządu pozwanej H. R. zwołał Walne Zgromadzenie Członków pozwanej. Informacja o zwołaniu Walnego Zgromadzenia Członków pozwanej umieszczona została zgodnie z § 28ust.1 statutu na siedem dni naprzód poprzez wywieszenie ogłoszenia na tablicy ogłoszeń. Z treści ogłoszenia z dnia 15 grudnia 1998 r. o zwołaniu Walnego Zgromadzenia Członków pozwanej wynikało, iż przedmiotem obrad będzie kwestia skreślenia z listy członków między innymi powódki na podst. art. 13 statutu.

Tablica ogłoszeń mieści się około 4-5 metrów od ulicy. M. jest małą miejscowością i oprócz budynków pozwanej istnieje tam jeszcze sklep. Powódka sprawowała bieżącą pieczę od chwili przejścia na rentę nad swym mężem, który był (...) i nie mógł samodzielnie się poruszać. Wraz z powódką mieszkała i mieszka do chwili obecnej jej córka.

W obradach Walnego Zgromadzenia Członków pozwanej w dniu 22 grudnia 1998 r. uczestniczyło 22 uprawnionych członków pozwanej. Na tym Walnym Zgromadzeniu większością głosów 21 za, 1 przeciw podjęto uchwałę o skreśleniu powódki z grona członków pozwanej.

Dnia 4 kwietnia 2001 r. w związku ze śmiercią męża powódki, pozwana wypłaciła powódce udział A. K. w kwocie 300 zł.

Dnia 4 listopada 2013 r. do kancelarii pełnomocnika powódki wpłynęło pismo Likwidatora pozwanej z dnia 31 października 2013 r. w którym poinformowano o przyczynach wykreślenia powódki z grona członków pozwanej. Natomiast pismem z dnia 21 listopada 2013 r. Likwidator powiadomił powódkę o wykreśleniu powódki z grona członków(...)Spółdzielni (...) w M., podając przyczyny wykreślenia.

Po doręczeniu powódce zawiadomienia o wykreśleniu, powódka przelała na rzecz pozwanej kwotę 300 zł, która to kwota nie została przez pozwaną przyjęta i została zwrócona powódce.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd I Instancji uznał iż postępowanie pozwanej dotyczące przeprowadzenia procedury wykreślenia powódki z grona członków pozwanej było prawidłowe.

Zgodnie z treścią art. 40§1 ustawy prawo spółdzielcze, w brzmieniu obowiązującym w dniu 22 grudnia 1998 r., o czasie, miejscu i porządku obrad zawiadamia się członków, związek rewizyjny oraz Krajową Radę Spółdzielczą w sposób i w terminach określonych w statucie. Powyższą kwestię pozwana uregulowała w §28 ust.1 statutu, gdzie wskazała, iż o czasie, miejscu i porządku Walnego Zgromadzenia zawiadamia się na siedem dni naprzód; członków poprzez wywieszenie ogłoszenia na tablicy ogłoszeń, a pozostałe organy listem poleconym. W ocenie sądu I Instancji pozwana poprzez wywieszenie ogłoszenia na tablicy ogłoszeń dochowała wymogów wynikających ze statutu. Powódka

w żaden sposób nie udowodniła, by ogłoszenie z dnia 15 grudnia 1998 r. nie zostało wywieszane, a o wywieszeniu tego ogłoszenia przekonuje sąd uczestnictwo 22 członków pozwanej w Walnym Zgromadzeniu w dniu 22 grudnia 1998 r.

Za błędne Sąd Okręgowy uznał rozumowanie powódki, iż nie doręczenie jej bezpośrednio po jej wykreśleniu zawiadomienia o wykreśleniu wraz z uzasadnieniem jest przesłanką do uchylenia uchwały. Ar. 24§3 prawa spółdzielczego przewiduje, iż wykreślenie staje się skuteczne z chwilą doręczenia członkowi zawiadomienia o wykreśleniu wraz z uzasadnieniem. W ocenie sądu w niniejszej sprawie owo wykreślenie stało się skuteczne wobec powódki z chwilą doręczenia jej zawiadomienia z dnia 21 listopada 2013 r. podkreślić także należy, iż wbrew stanowisku pełnomocnika powódki wygłoszonemu przed zamknięciem rozprawy owo zawiadomienie nie musi być podpisane przez ówczesnego Prezesa Zarządu pozwanej. Wskazać należy, iż powódce nie doręczono uchwały, która zapadła na Walnym Zgromadzeniu w dniu 22 grudnia 1998 r., lecz jedynie zawiadomienie o treści zapadłej uchwały wraz z uzasadnieniem, a taki dokument winien zostać podpisany przez osobę, która aktualnie może składać oświadczenia woli w imieniu pozwanej, a więc przez Likwidatora Spółdzielni.

W ocenie sądu I instancji nie uiszczenie przez powódkę uzupełniającego udziału członkowskiego w kwocie 300 zł w terminie jednego roku od uchwalenia statutu stanowi zawinione naruszenie postanowień statutu pozwanej, a mianowicie §13 statutu. Zgodnie bowiem z art. 19 §1 prawa spółdzielczego członek spółdzielni obowiązany jest do wniesienia wpisowego oraz zadeklarowanych udziałów stosownie do postanowień statutu. Powyższe powoduje możliwość podjęcia przez pozwaną decyzji o pozbawieniu członkostwa powódki w spółdzielni. Art. 24 prawa spółdzielczego przewiduje dwa rodzaje ustania członkostwa, a mianowicie wykluczenie określone w §1, gdy z winy członka jego dalsze pozostawanie w spółdzielni nie da się pogodzić z postanowieniami statutu lub zasadami współzycia społecznego oraz wykreślenie gdy członek nie wykonuje obowiązków statutowych z przyczyn przez siebie niezawinionych. Kwestia wykluczenia i wykreślenia została uregulowana w §15 statutu pozwanej. Zgodnie z §15 statutu jako podstawę do wykluczenia członka wskazano nie wypełnianie obowiązków członkowskich z powodów przez siebie zawinionych. Wprawdzie w opisanym stanie faktycznym istniała przesłanka do wykluczenia powódki, a Walne Zgromadzenie podjęło uchwałę o jej wykreśleniu, to jednak ta okoliczność nie może powodować sytuacji, iż podjęta w 22 grudnia 1998 r. uchwała jest wadliwa, co powoduje możliwość jej uchylenia. Wolą Walnego Zgromadzenia było pozbawienie powódki członkostwa w pozwanej, a skorzystanie z łagodniejszej formy czyli wykreślenie nie może powodować nieskuteczności podjętej uchwały.

W warunkach samorządności spółdzielczej wybór właściwej sankcji statutowej należy do organów spółdzielni i nie podlega kontroli sądu. W podobny sposób wypowiedział się Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 12 stycznia 1984 r. wydanym w sprawie I PR 115/83 (OSNC 1984/8/140), w którym wskazał, iż „Należy zaaprobować pogląd Sądu I instancji, że zachowanie się powódki w czasie zajścia w dniu 27.I.1983 r. miało wszelkie cechy ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych. Jednakże ocena tego Sądu, że w okolicznościach sprawy nie było konieczne stosowanie tak ostrej sankcji, wobec czego powódkę bezzasadnie wykluczono ze Spółdzielni, narusza prawo. Tylko walne zgromadzenie, ze względu na cel wychowawczy i skonfrontowaną z nim postawę wykluczonego członka oraz szczególną dotkliwość wykluczenia, może uznać łagodniejszą sankcję za wystarczającą, chociażby istniała przyczyna uzasadniająca wykluczenie. Sąd natomiast w razie stwierdzenia, że członek spółdzielni dopuścił się ciężkiego naruszenia obowiązków członkowskim lub też - w spółdzielniach pracy - podstawowych obowiązków pracowniczych, nie może uchylić uchwały wykluczającej, choćby powziął przekonanie, że zastosowanie w rozpoznawanej przezeń sprawie mniej surowej sankcji bardziej odpowiadałoby wychowawczemu założeniu działalności spółdzielni”.

Niezasadnie w ocenie sądu okręgowego jest także twierdzenie powódki, iż jej wykreślenie nastąpiło z naruszeniem art. 24§4 prawa spółdzielczego, a mianowicie przed podjęciem uchwały nie wysłuchano powódki. Zgodnie z powyższym artykułem organ podejmujący uchwałę o wykreśleniu powinien wysłuchać wyjaśnień zainteresowanego członka. Podkreślić należy, iż organ powinien, a nie musi wysłuchać członka. W ocenie sądu powódka nie uczestnicząc w prawidłowo zwołanym Walnym Zgromadzeniu w dniu 22 grudnia 1998 r. sama pozbawiła się możliwości wystąpienia przed tym organem.

Sąd Okręgowy uznał również za niezasadne domaganie się przez powódkę ustalenia nieważności uchwały z przyczyn podanych w pozwie.

W pierwszej kolejności powódka powołuje się na naruszenie, przy podejmowaniu uchwały, art. 18§1 i 2 prawa spółdzielczego. Powyższe stanowisko nie może mieć zastosowania w niniejszej sprawie, albowiem sąd bierze pod uwagę stan prawny obowiązujący w chwili podjęcia uchwały tj. na dzień 22 grudnia 1998 r. Podkreślić należy, iż art. 18 w brzmieniu na które powołuje się powódka obowiązuje od dnia 22 lipca 2005 r. zatem nie może być brany pod uwagę. Nie stanowi podstawy do ustalenia nieważności uchwały uiszczenie przez powódkę udziału w kwocie 300 zł dnia 3 grudnia 2013 r. Podkreślić należy, iż powódka o konieczności uzupełnienia wkładu wiedziała co najmniej od 30 września 1996 r., kiedy to uzupełniła wkład swego męża, natomiast uiszczenie kwoty 300 zł po upływie 18 lat nie może zdaniem sądu powodować, iż uchwała jest nieważna. Podobnie nie może stanowić podstawy do ustalenia nieważności uchwały doręczenie powódce zawiadomienia o treści uchwały z uzasadnieniem pismem z dnia 21 listopada 2013 r. Zgodnie z §18 ust.4 statutu pozwanej przewiduje jedynie konieczność doręczenia odpisu uchwały Komisji Rewizyjnej wraz z jej uzasadnieniem w terminie dwóch tygodni od daty podjęcia uchwały, co w niniejszym postępowaniu nie ma zastosowania, gdyż uchwałę podjęło Walne Zgromadzenie Członków pozwanej. Natomiast art. 24§5 prawa spółdzielczego, którego naruszenie ma powodować w ocenie powódki nieważność uchwały obowiązuje od dnia 22 lipca 2005 r.

Także twierdzenia powódki, iż podjęta w dniu 22 grudnia 1998 r. uchwała jest nieważna na podst. art. 5 k.c. i 58 k.c. nie można uznać za zasadne. Podkreślić należy, iż art. 5 k.c. służyć ma przeciwdziałaniu nadużyciu prawa i generalnie zarzut ten przysługuje pozwanemu w przypadku realizowania swych uprawnień przez powoda, które są sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. W niniejszym procesie to powódka wytoczyła powództwo, zatem powoływanie się na treść art. 5 k.c. nie ma zastosowania.

Nie można podzielić także argumentacji powódki, zaprezentowanej przez jej pełnomocnika przed zamknięciem rozprawy, iż podjęta uchwała jest sprzeczna z ustawą lub ma na celu obejście ustawy i pozbawienie powódki możliwości partycypowania w podziale majątku likwidowanej spółdzielni. Podkreślić należy, iż uchwała podjęta została w oparciu o obowiązujące ówczesnie przepisy, w momencie gdy nikt nie przewidywał postawienia pozwanej w stan likwidacji. Zatem działania pozwanej, które poprzez wykreślenie powódki z grona członków i w ten sposób pozbawienie jej możliwości uczestnictwa w podziale majątku pozwanej, nie są działaniami mającymi na celu obejście prawa w rozumieniu art. 58§1 k.c. Wskazać należy, iż powódka przez okres 15 lat od chwili podjęcia uchwały w żaden sposób nie interesowała się jaki jest jej status w spółdzielni, a zainteresowanie tą kwestią wykazała dopiero w chwili postawienia pozwanej w stan likwidacji licząc na profity z podziału majątku pozwanej.

Mając powyższe rozważania na uwadze, uznając żądania pozwu za niezasadne sąd okręgowy powództwo oddalił.

O kosztach sąd orzekł na podst. art. 98§1 k.p.c. w zw. z §10 ust.1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych i ponoszenia przez Skarb państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu i zasądził od powódki na rzecz pozwanej kwotę 180 zł.

Apelację od powyższego wyroku złożyła powódka. Zaskarżyła ona wyrok w całości zarzucając :

I. Błędne ustalenia faktyczne , a przez to naruszenie przepisów postępowania to jest art. 233 par. 1 k.p.c. które to naruszenie miało wpływ na rozstrzygnięcie sprawy , a polegające na :

1. Błędnym ustaleniu , iż powódka wiedziała o miejscu i czasie oraz o przedmiocie obrad Walnego Zgromadzenia Członków pozwanej Spółdzielni wyznaczonego na dzień 22 grudnia 1998 r.
2. Błędnym ustaleniu , iż powódka z przyczyn przez siebie zwinionych nie uzupełniła udziału członkowskiego do pełnej wysokości 300,00 zł ;

3. Błędym ustaleniem, iż Walne Zgromadzenie Członków pozwanej Spółdzielni podjęło uchwałę o wykreśleniu powódki z rejestru członków spółdzielni z przyczyn przez powódkę zawinionych ;

4. Błędym ustaleniem, iż Walne Zgromadzenie Członków pozwanej Spółdzielni podjęło uchwałę o wykreśleniu powódki z rejestru członków spółdzielni ze względu na nieuzupełnienie przez powódkę w terminie udziału członkowskiego do pełnej wysokości

I. Naruszenie prawa materialnego, to jest:

1. Art. 24 par.1 ustawy Prawo spółdzielcze poprzez jego błędne zastosowanie w niniejszej sprawie, to jest zastosowanie tego przepisu odnoszącego się do pozbawienia członkostwa w spółdzielni w drodze wykluczenia, do oceny zgodności z prawem uchwały Walnego Zgromadzenia Członków pozwanej spółdzielni z dnia 22 grudnia 1998 r. o pozbawieniu powódki członkostwa w pozwanej spółdzielni w drodze wykreślenia powódki z rejestru członków ;

2. Art.24 par. 2 ustawy spółdzielcze w z. z par. 15 pkt. 2 statutu spółdzielni poprzez błędną wykładnię i zastosowanie polegające na przyjęciu zgodności z prawem uchwały Walnego Zgromadzenia Członków pozwanej Spółdzielni z dnia 22 grudnia 1998 r. o wykreśleniu powódki z rejestru członków pozwanej Spółdzielni z przyczyny niewymienionej w statucie Spółdzielni;

3. Art.24 par.4 ustawy Prawo spółdzielcze w zw. z art. 40 par. 1 Prawo Spółdzielcze oraz par. 28 pkt.1 statutu pozwanej Spółdzielni poprzez błędną wykładnię i zastosowanie polegające na przyjęciu, iż obowiązek organu spółdzielni wysłuchania członka spółdzielni przed podjęciem uchwały o pozbawieniu go członkostwa w spółdzielni może być realizowany w drodze podania do wiadomości w miejscu publicznym informacji o terminie, miejscu i przedmiocie posiedzenia organu, na którym to posiedzeniu ma dojść do podjęcia uchwały o pozbawieniu członkostwa w spółdzielni;

4. Art. 5 k.c. poprzez błędną jego wykładnię polegającą na przyjęciu, iż znajduje on zastosowanie w postępowaniu sadowym do obrony strony pozwanej przed nadużyciem prawa podmiotowego przez powoda co skutkuje brakiem możliwości powoływania się na ten przepis prawa przez powódkę;

5. Art. 42 par.2 ustawy Prawo spółdzielcze poprzez niezastosowanie tego przepisu prawa w okoliczności niezgodności zaskarżanej uchwały z przepisami ustawy Prawo spółdzielcze oraz postanowieniami statutu pozwanej Spółdzielni i przez to oddalenie powództwa w całości

Wskazując na powyższe skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i orzeczenie zgodnie z pozwem .

Sąd Apelacyjny zważył co następuje :

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie. Sąd Apelacyjny w całości podzielił ustalenia faktyczne i prawne sądu I instancji i czyni je własnymi .

W pierwszym rzędzie wyjaśnić należy, że kwestionowana uchwała została podjęta dnia 22 grudnia 1998 r, a więc do ustalenia prawidłowości jej podjęcia oraz zawiadomienia powódki o uchwale stosować należy przepisy ustawy z dnia 16 września 1982 r prawo spółdzielcze w brzmieniu obowiązującym w tej dacie.

Skarżący w apelacji zarzucił sądowi naruszenie art. 233 k.p.c. oraz naruszenie prawa materialnego.

Przystępując do oceny zarzutu naruszenia art. 233 k.p.c. należy wskazać, że zgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów wyrażoną w tym przepisie sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie "wszechstronnego rozważenia zebranego materiału", a zatem jak podkreśla się w orzecznictwie, z uwzględnieniem wszystkich dowodów przeprowadzonych w sprawie, jak również wszelkich okoliczności towarzyszących przeprowadzaniu poszczególnych dowodów i mających znaczenie dla oceny ich mocy i wiarygodności. Jak ujmuje się w literaturze, moc dowodowa oznacza siłę przekonywania uzyskaną przez sąd wskutek

przeprowadzenia określonych dowodów na potwierdzenie prawdziwości lub nieprawdziwości twierdzeń na temat okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. Wiarygodność zaś decyduje o tym, czy określony środek dowodowy, ze względu na jego indywidualne cechy i obiektywne okoliczności, zasługuje na wiarę. Należy podkreślić, że naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. nie może polegać na przedstawieniu jedynie odmiennego, alternatywnego stanu faktycznego, a tylko na podważeniu podstaw tej oceny z wykazaniem, że jest ona rażąco wadliwa lub oczywiście błędna (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 kwietnia 2004 r., IV CK 274/03). Nie podlega również dyskusji, że polemika z wynikami postępowania dowodowego i ich oceną dokonaną przez sądy orzekające na podstawie przepisu art. 233 § 1 k.p.c., w granicach swobodnej oceny dowodów, nie stanowi skutecznej podstawy apelacyjnej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia z dnia 15 listopada 2002 r., V CKN 1357/00).

W niniejszej sprawie w ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd I Instancji nie naruszył art. 233 k.p.c.

Za uzasadnione należy uznać stanowisko sądu I Instancji, że na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego w sprawie skarżąca została prawidłowo poinformowana (zawiadomiona) o terminie walnego zgromadzenia, na którym miała być podjęta uchwała o jej wykreśleniu.

Art. 40 par. 1 ustawy z dnia 16 września 1982 r Prawo spółdzielcze w brzmieniu z daty podejmowania spornej uchwały stanowił, że o czasie, miejscu i porządku obrad walnego zgromadzenia zawiadamia się członków, związek rewizyjny, w którym spółdzielnia jest zrzeszona, oraz Krajową Radę Spółdzielczą w sposób i w terminach określonych w statucie.

Zgodnie z § 28 statutu pozwanej spółdzielni, obowiązującego w dacie podjęcia uchwały: o czasie, miejscu i porządku Walnego Zgromadzenia zawiadamia się na siedem dni naprzód – członków poprzez wywieszenie ogłoszenia na tablicy (k. 67).

Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy potwierdził, że takie ogłoszenie zostało wywieszone (zeznania likwidatora spółdzielni – M. G. – k. 58, zeznania G. A. – k. 99). Również sama powódka przyznała w trakcie wysłuchania informacyjnego, że: „zawiadomienia o zebraniach były na tablicy ogłoszeń”. Poza tym jak słusznie zauważył SO o tym, że ogłoszenie było wywieszone świadczy także fakt, że w zgromadzeniu brało udział 22 członków. Należy dodatkowo podkreślić, że ogłoszenie o terminie walnego zgromadzenia spółdzielni było wywieszane w miejscu publicznym, w widocznym i łatwo dostępnym. Powódka od miejsca ogłoszenia mieszkała w odległości ok. 700 m.

Statut nie przewidywał natomiast żadnej innej możliwości informowania członków spółdzielni, np. poprzez indywidualne zawiadomienie członków. Powódka mogła zatem zapoznać się z treścią ogłoszenia, a to czy faktycznie o tym zgromadzeniu wiedziała, tj. czy zapoznała się z treścią ogłoszenia nie ma znaczenia dla prawidłowości zwołania walnego zgromadzenia, a w konsekwencji dla ważności podjętej uchwały.

Nie ma w tej sytuacji zastosowania art. 24 § 4 prawa spółdzielczego zdanie ostatnie. Według tego § wykluczenia lub wykreślenia może dokonać, stosownie do postanowień statutu, rada nadzorcza lub walne zgromadzenie spółdzielni. Organ podejmujący uchwałę w tej sprawie powinien wysłuchać wyjaśnień zainteresowanego członka. Jeżeli statut przewiduje właściwość rady nadzorczej, wówczas wykluczony lub wykreślony członek ma prawo odwołać się od jej uchwały o wykluczeniu lub wykreśleniu do walnego zgromadzenia oraz być obecny na jego obradach przy rozpatrywaniu tego odwołania i je popierać. **O terminie walnego zgromadzenia odwołujący się powinien być zawiadomiony pod wskazanym przez niego w odwołaniu adresem co najmniej na siedem dni przed tym terminem.**

Z powyższego wynika jednoznacznie, że takie powiadomienie dotyczy tylko członka odwołującego się od uchwały o wykluczeniu z członków spółdzielni do innego jej organu i posiedzenie będzie dotyczyć rozpoznania tego odwołania.

Nieuzasadniony jest również zarzut naruszenia art. 24 par.4 pr.Sp.

. B. K. została prawidłowo zawiadomiona o terminie i miejscu Walnego Zgromadzenia, wiedziała również iż, jednym z punktów porządku obrad jest wykreślenie jej z członków spółdzielni, brak szczegółowych przepisów które określałyby

w jaki sposób należy umożliwić członkowi złożenie wyjaśnień, Sąd Apelacyjny podziela pogląd Sądu Okręgowego, że warunek ten został spełniony poprzez prawidłowe zawiadomienie powódki o terminie i miejscu posiedzenia

Zgodnie z treścią art. 24 § 4 w brzmieniu obowiązującym w chwili podejmowania uchwały o wykreśleniu powódki organ podejmujący uchwałę w tej sprawie **powinien wysłuchać** wyjaśnień zainteresowanego członka.

Ww. przepis przewidywał zatem możliwość, a nie obowiązek wysłuchania członka spółdzielni. Świadczy o tym posłużenie się przez ustawodawcę zwrotem „powinien wysłuchać”, a nie ma „obowiązek wysłuchać”. Za przyjęciem, że wyrażenie „powinien” należy tłumaczyć jako fakultatywną możliwość wysłuchania świadczy porównanie do przepisów ustawy w nowym brzmieniu, gdzie zwrot powinien został zastąpiony słowem „obowiązek”.

Jak już wyżej podkreślono zwołanie walnego zgromadzenia było prawidłowe. Statut nie przewidywał możliwości innego zwołania zgromadzenia jak przez ogłoszenie wywieszane na tablicy ogłoszeń. Zarówno przepisy ustawy, jak i statutu nie przewidywały natomiast w tym przypadku procedury indywidualnego zawiadamiania o terminie posiedzenia.

Zwrócić należy uwagę, że gdyby ustawodawca wymagał indywidualnego zawiadomienia o terminie posiedzenia walnego zgromadzenia to stanowiłby o tym wprost w przepisach ustawy tak jak uczynił to w przypadku odwołania od uchwały rady nadzorczej – zd. 3 i 4 art. 24 § 4 pr.sp.

W konsekwencji uznać należy, że powódka miała możliwość złożenia wyjaśnień. Okoliczność, że takich wyjaśnień nie złożyła, gdyż nie stawiała się na WZ i przez to sama pozbawiła się możliwości złożenia takich wyjaśnień nie może świadczyć o tym, że uchwała jest nieważna.

Bez znaczenia jest również okoliczność, że uchwałę z dnia 22 grudnia 1998 r. doręczono powódce dopiero 21 listopada 2013 r. Brak doręczenia odpisu uchwały miał jedynie znaczenie dla terminu zaskarżenia uchwały.

Nie można również podzielić zaprezentowanego w apelacji poglądu, że art. 5 k.c. może służyć powódce jako podstawa do uwzględnienia pozwu. Ugruntowany od dawna jest pogląd iż, art. 5 k.c. służy wyłącznie jako ewentualne narzędzie obrony pozwanego przed nadużyciem prawa przez powoda.

Nieuzasadniony jest również zarzut naruszenia art.24 par. 2 ustawy spółdzielcze w z. z par. 15 pkt. 2 statutu spółdzielni.

Zgodnie z art. 24. § 1.pr. Sp. **Wykluczenie** członka ze spółdzielni może nastąpić w wypadku, gdy z jego winy dalsze pozostawanie w spółdzielni nie da się pogodzić z postanowieniami statutu spółdzielni lub zasadami współzycia społecznego. Statut powinien określać bliżej przyczyny wykluczenia.

§ 2. Członek nie wykonujący obowiązków statutowych z przyczyn przez niego nie zawnionych może być pozbawiony członkostwa **przez wykreślenie** z rejestru członków spółdzielni. Statut powinien określać bliżej przyczyny wykreślenia.

Wskazany wyżej § 24 p. sp. Przewidywał więc 2 procedury rozwiązania stosunku członkostwa w spółdzielni – przez wykreślenie albo wykluczenie.

Wykreślenie następuje z przyczyn niezawnionych. Wykluczenie natomiast z przyczyn zawnionych przez członka.

Wykluczenie ma zatem charakter kwalifikowany i dla jego stwierdzenia konieczne jest ustalenie, że nastąpiło ono z przyczyn zawnionych przez członka spółdzielni. Przepis obowiązujący w dniu podjęcia uchwały nie stanowił jednocześnie, czy chodzi w tym przypadku o winę umyślną, czy też nieumyślną. Przyjąć zatem należy, że chodzi o jakikolwiek stopień zawnienia spowodowany również lekkim niedbalstwem.

Wykreślenie natomiast następuje z przyczyn niezawnionych przez członka spółdzielni.

Zwrócić należy uwagę, że rozwiązanie stosunku członkostwa przez wykreślenie lub wykluczenie skutkuje pozbawieniem określonych praw podmiotowych, a więc stanowi dotkliwą sankcję. Przepisy o rozwiązaniu członkostwa powinny być zatem interpretowane w sposób ścisły.

Sąd orzekający w przedmiocie zgodności uchwały ze statutem powinien zatem ustalić czy w sprawie zachodziły konkretne przesłanki warunkujące podjęcie uchwały rozwiązującej członkostwo. Sąd nie może samodzielnie kreować przyczyn wykluczenia, bądź też wykreślenia członka, a powinien opierać się wyłącznie na ustaleniu czy w sprawie zachodziły przesłanki podjęcia takich uchwał, czy znajdowały one uzasadnienie w okolicznościach faktycznych sprawy oraz czy działanie organu spółdzielni było zgodne ze statutem.

W niniejszej sprawie podstawą wykreślenia przez spółdzielnię powódki z członków spółdzielni było nieuiszczenie przez powódkę w wymaganym terminie udziału, a zatem naruszenie § 13 statutu.

W okolicznościach sprawy nie sporządzono uzasadnienia uchwały spółdzielni. Niewątpliwie jednakże okoliczność, że to było podstawą wykreślenia powódki z członków spółdzielni stanowi treść ogłoszenia o terminie walnego zgromadzenia. Z treści ogłoszenia – k. 36 wynika wyraźnie, że przedmiotem walnego zgromadzenia w dniu 22.12.1998 r. ma być skreślenie imiennie wymienionych w treści ogłoszenia członków spółdzielni „zgodnie z § 13 statutu (...)”.

§ 13 statutu stanowił natomiast, że: „udział wynosi 300 zł i powinien być wpłacony w ciągu jednego roku od przyjęcia członka do Spółdzielni, a dla osób które są już członkami uzupełnić udział w ciągu jednego roku od chwili zarejestrowania zmian w statucie” .

W treści ogłoszenia wskazano zatem wyraźnie co jest przyczyną wykreślenia członków spółdzielni i że jest nią nieuzupełnienie wymaganego przez status udziału.

W toku postępowania wykazano nadto, że powódka nie uiszczyła wymaganego udziału w kwocie 300 zł. Okoliczność ta nie była kwestionowana przez samą powódkę. Działanie powódki było w tym przypadku zawinione. Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że powódka wiedziała o konieczności uzupełnienia udziału. Powódka dokonała bowiem wpłaty udziału na rzecz swojego męża. Jej obowiązkiem jako członka spółdzielni była natomiast znajomość statutu. Tłumaczenie zatem powódki, że wpłacając kwotę 300 zł myślała, że dotyczy ona jej i męża nie może być uznane za usprawiedliwione. Ponadto co innego wynika z tytułu wpłaty, na którym jako wpłacającego wskazano jedynie męża powódki.

Zasadnie zatem przyjął SO, że powódka w sposób zawiniony (niedbalstwo) naruszyła postanowienia statutu.

Zawinione naruszenie postanowień statutu uzasadnia wykluczenie, a nie wykreślenie ze spółdzielni. Podana przez pozwaną przyczyna nie mogła uzasadniać wykreślenia powódki ze spółdzielni.

Statut spółdzielni obowiązujący w dacie podejmowania uchwały w § 15 stanowił iż :

1. **Wykluczenie** członka ze Spółdzielni może nastąpić w wypadku gdy z jego winy dalsze pozostawanie w Spółdzielni nie da się pogodzić z postanowieniami statutu lub zasadami współżycia społecznego , a w szczególności :

- nie wypełnia obowiązków członkowskich z powodów przez siebie zawinionych
- umyślnego działania na szkodę spółdzielni ;
- nie wypełnia obowiązków związanych z jego pracą w spółdzielni

2. Członek nie wykonujący obowiązków statutowych z przyczyn przez niego nie zawinionych może być pozbawiony członkostwa przez **wykreślenie** z rejestru członków, a w szczególności :

- likwidacji zakładu lub rodzaju działalności w którym członek był stale zatrudniony , a spółdzielnia nie ma możliwości trwale zatrudnić członka w innym dziale lub zakładzie

- nie wykonywanie przez członka pracy przez okres dłuższy niż sześć miesięcy

- utracenie przez członka w znacznym stopniu lub całkowicie zdolności do pracy na dotychczasowym stanowisku , odpowiadającym jego ograniczonej zdolności do pracy ,

- jeżeli niezdolność do pracy z powodu choroby trwa dłużej niż okres pobierania zasiłku chorobowego.

W okolicznościach sprawy SO przyjął, że pomimo, że nastąpiło wykreślenie powódki, a nie jej wykluczenie nie oznacza to, że uchwała jest wadliwa. Wolą walnego zgromadzenia było bowiem pozbawienie powódki członkostwa w pozwanej. Skorzystanie natomiast z łagodniejszej sankcji nie może powodować nieskuteczności podjętej uchwały.

SO powołał się przy tym na uzasadnienie wyroku SN z dnia 12 stycznia 1984 r w sprawie I PR 115/83 w którym Sąd stwierdza iż tylko walne zgromadzenie, ze względu na cel wychowawczy i skonfrontowaną z nim postawę wykluczonego członka oraz szczególną dotkliwość wykluczenia, może uznać łagodniejszą sankcję za wystarczającą, chociażby istniała przyczyna uzasadniająca wykluczenie.”

Apelujący zarzucając naruszenie w/w przepisu wskazał z kolei orzeczenie Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 25 marca 1999 r I ACa 73/99 w którym sąd ten wyraził odmienny pogląd :

” Wykluczenie członka ze spółdzielni może nastąpić w wypadku gdy z jego winy dalsze pozostawanie w spółdzielni nie da się pogodzić z postanowieniami statutu spółdzielni lub zasadami współżycia społecznego - art. 24 § 1 prawa spółdzielczego.

Członek nie wykonujący obowiązków statutowych z przyczyn przez niego niezawinionych może być pozbawiony członkostwa przez wykreślenie z rejestru członków spółdzielni - art. 24 § 2 prawa spółdzielczego. Podjęcie przez organy spółdzielni uchwały o wykreśleniu członka z rejestru członków spółdzielni z przyczyn określonych w art. 24 § 1 prawa spółdzielczego stanowi, iż uchwały takie są sprzeczne z prawem i w przypadku zaskarżenia ich na drodze sądowej podlegają uchyleniu. Fakt, że istniały podstawy do podjęcia uchwały o wykluczeniu nie ma znaczenia, skoro uchwały takiej nie podjęto, a sąd nie jest uprawniony do zmiany treści podjętej uchwały.”

Sąd Apelacyjny tego ostatniego poglądu nie podziela.

Zasadniczym skutkiem wykreślenia członka z rejestru członków spółdzielni, jak i jego wykluczenia ze spółdzielni jest ustanie członkostwa.

Jeśli zatem istnieją podstawy do podjęcia decyzji wywołującej taki skutek, to wykreślenie członka z rejestru członków spółdzielni, oparte na podstawie uzasadniającej wykluczenie go ze spółdzielni, samo przez się nie uzasadnia uchylenia uchwały walnego zgromadzenia spółdzielni w sprawie wykreślenia członka z rejestru członków spółdzielni. W takim wypadku prawo do członkostwa członka wykreślonego ze spółdzielni nie jest naruszone, gdyż pozbawienie go tego prawa jest uzasadnione okolicznościami pozwalającymi na wykluczenie go ze spółdzielni. Prócz zasadniczego skutku w postaci ustania członkostwa wykreślenie z rejestru członków spółdzielni powoduje dla wykreślonego członka konsekwencje - ogólnie rzecz biorąc - "łagodniejsze" niż wykluczenie ze spółdzielni. Z tego punktu widzenia wykreślenie członka z rejestru członków spółdzielni zamiast wykluczenia go ze spółdzielni także nie narusza praw członka. Taki pogląd który w całości podziela Sąd Apelacyjny został wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 1984 r w sprawie I CR 47/84 , podobne stanowisko zajął

Sąd Najwyższy w orzeczeniu

z dnia 14 marca 2008 r. w sprawie

IV CSK 515/07 wskazując , że nie jest sprzeczna z postanowieniem statutu spółdzielni uchwała rady nadzorczej w sprawie wykreślenia członka z przyczyny, która uzasadniała jego wykluczenie (art. 42 § 3 w związku z art. 24 § 2, 3 i 6 pkt 2 Prawa Spółdzielczego).

W uzasadnieniu swojego stanowiska Sąd Najwyższy wskazał iż :” Sankcje wykluczenia i wykreślenia różnią się między sobą przede wszystkim tym, że pierwsza z nich jest związana z ujemną oceną moralną lub obyczajową postępowania członka spółdzielni, a przez to bezpośrednio dotyczy sfery jego dóbr osobistych, podczas gdy wykreślenie nie zawiera takiej oceny. Nie ma zatem racjonalnych przesłanek, które uzasadniałyby uchylenie uchwały z powodu zastosowania niewłaściwej sankcji, skoro w toku późniejszych czynności spółdzielnia zapewne skorzystałaby z sankcji bardziej dotkliwej. Ewentualne uchylenie uchwały przez sąd oznaczałoby więc w istocie niedopuszczalną zmianę na niekorzyść członka jego sytuacji prawnej, ukształtowanej przez uchwałę właściwego organu spółdzielni. Wprawdzie w omawianym wypadku nie może być wprost zastosowany zakaz reformationis in peius, który dotyczy kontroli orzeczeń sądowych w postępowaniu apelacyjnym (art. 384 KPC), jednakże za jego analogicznym stosowaniem przemawiają istotne względy jurydyczne i społeczne. W szczególności przyjęcie odmiennego zapatrywania mogłoby prowadzić do wstrzymania się zainteresowanego członka od zaskarżenia niekorzystnej dla niego uchwały spółdzielni w obawie, aby rozstrzygnięcie sądowe nie było dla niego jeszcze mniej korzystne.”

W związku z ugruntowanym stanowiskiem Sądu Najwyższego uznać zatem należy za SO, że wykreślenie powódki z członków spółdzielni pomimo tego, że istniały przesłanki do jej wykluczenia nie może podważać zasadności uchwały.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację powódki jako niezasadną.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz §11 ust.1 pkt.1 w zw. z § 13 ust.1 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu.(Dz.U.2013.461 j.t.).

/-/ R.Marchwicki /-/ M.Tomaszewski /-/ E.Fijałkowska